

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Jana Kanthaka.

(-) Waldemar Andzel; (-) Ryszard Bartosik; (-) Barbara Bartuś; (-) Jerzy Bielecki; (-) Joanna Borowiak; (-) Lidia Burzyńska; (-) Krzysztof Czarnecki; (-) Ewa Filipiak; (-) Zbigniew Girzyński; (-) Jarosław Gonciarz; (-) Sebastian Kaleta; (-) Mariusz Kałużny; (-) Jan Kanthak; (-) Fryderyk Kapinos; (-) Leonard Krasulski; (-) Maria Kurowska; (-) Marek Kwitek; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Jacek Ozdoba; (-) Teresa Pamuła; (-) Marcin Porzucek; (-) Grzegorz Puda; (-) Urszula Rusecka; (-) Paweł Rychlik; (-) Agnieszka Soin; (-) Marek Suski; (-) Aleksandra Szczudło; (-) Ewa Szymańska; (-) Jacek Świat; (-) Ryszard Terlecki; (-) Grzegorz Wojciechowski; (-) Tomasz Zieliński.

U S T A W A

z dnia .....

o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, 55, 60, 125, 1465 i 1495) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w § 2 pkt 1-3 otrzymują brzmienie:

- „1) zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego;
- 2) zgromadzenie ogólne sędziów sądu okręgowego;
- 3) zgromadzenie ogólne sędziów sądu rejonowego.”;

2) w art. 9a § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością sądów, o której mowa w art. 8 pkt 2, sprawuje Minister Sprawiedliwości przez służbę nadzoru, którą stanowią sędziowie delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości w trybie art. 77 oraz, w zakresie nadzoru nad prowadzeniem ksiąg wieczystych, rejestru zastawów i Krajowego Rejestru Sądowego, referendarze sądowi delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości na podstawie art. 151a § 5.”;

3) po art. 9b dodaje się art. 9c i art. 9d w brzmieniu:

„Art. 9c. Ilekroć przepis ustawy przewiduje zasięgnięcie opinii kolegium albo zgromadzenia ogólnego bez wskazania terminu, w razie niewyrażenia opinii w dniu, na które zostało zwołane posiedzenie w celu jej wydania, uważa się, że opinia jest pozytywna.

Art. 9d. Przedmiotem obrad kolegium i samorządu sędziowskiego nie mogą być sprawy polityczne, w szczególności zakazane jest podejmowanie uchwał wyrażających wrogość wobec innych władz Rzeczypospolitej Polskiej i jej konstytucyjnych organów, a także krytykę podstawowych zasad ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.”;

4) w art. 22a w § 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Prezes sądu apelacyjnego w sądzie apelacyjnym po zasięgnięciu opinii kolegium sądu apelacyjnego, prezes sądu okręgowego w sądzie okręgowym po zasięgnięciu opinii

kolegium sądu okręgowego a prezes sądu rejonowego w sądzie rejonowym po zasięgnięciu opinii kolegium właściwego sądu okręgowego ustalają podział czynności, który określa:”;

- 5) w art. 23 w § 1 wyrazy „zgromadzeniu ogólnemu sędziów apelacji” zastępuje się wyrazami „zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu apelacyjnego”;
- 6) w art. 24 w § 1 wyrazy „zgromadzeniu ogólnemu sędziów okręgu” zastępuje się wyrazami „zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu okręgowego”;
- 7) w art. 25 w § 1 wyrazy „zebraniu sędziów danego” zastępuje się wyrazami „zgromadzeniu sędziów”;
- 8) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28. § 1. Kolegium sądu apelacyjnego składa się z:

- 1) prezesa sądu apelacyjnego;
  - 2) prezesów sądów okręgowych z obszaru właściwości sądu apelacyjnego;
- § 2. Członek kolegium może upoważnić do udziału w posiedzeniu kolegium sędziego sądu, którego jest prezesem.

§ 3. Przewodniczącym kolegium sądu apelacyjnego jest prezes tego sądu, a w razie jego nieobecności – najstarszy służbą członek kolegium.

§ 4. Uchwały zapadają większością głosów. Do podjęcia uchwały jest wymagana obecność co najmniej połowy wszystkich członków kolegium sądu apelacyjnego. Prezes sądu nie bierze udziału w podejmowaniu uchwał w przypadku wyrażania przez kolegium opinii w sprawach, w których decyzje należą do jego kompetencji. W przypadku równej liczby głosów, przesądza głos przewodniczącego, a jeżeli prezes sądu apelacyjnego nie bierze udziału w głosowaniu przesądza głos najstarszego służbą członka kolegium.

§ 5. Głosowanie jest tajne, jeżeli żądanie takie zgłosi chociażby jeden z obecnych członków kolegium sądu apelacyjnego.

§ 6. W uzasadnionych przypadkach przewodniczący kolegium może zarządzić przeprowadzenie głosowania w trybie obiegowym. Głosowanie jest wówczas jawne. Głosowanie w trybie obiegowym jest ważne, jeżeli w terminie wyznaczonym na zajęcie stanowiska głos odda co najmniej połowa członków kolegium.

§ 7. W posiedzeniach kolegium zwoływanych w celu zaopiniowania kandydatów na stanowiska sędziów sądu apelacyjnego mogą uczestniczyć, z prawem udziału w głosowaniu wyłącznie w tych sprawach, delegaci zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego.

§ 8. Kolegium sądu apelacyjnego zbiera się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. Posiedzenia kolegium zwołuje prezes sądu apelacyjnego z własnej inicjatywy lub na wniosek jednej trzeciej liczby członków kolegium.

§ 9. W posiedzeniu kolegium sądu apelacyjnego, na którym ma być wyrażona opinia o projekcie planu finansowego, o którym mowa w art. 178 § 1, uczestniczy dyrektor sądu apelacyjnego”;

9) w art. 29 w § 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) opiniuje kandydatów na stanowiska sędziów sądu apelacyjnego;”;

10) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. § 1. Kolegium sądu okręgowego składa się z:

- 1) prezesa sądu okręgowego;
- 2) prezesów sądów rejonowych z obszaru właściwości sądu okręgowego.

§ 2. Do kolegium sądu okręgowego stosuje się odpowiednio przepisy art. 28 § 2-6, 8 i 9.

§ 3. W posiedzeniach kolegium zwoływanych w celu zaopiniowania kandydatów na stanowiska sędziów sądu okręgowego mogą uczestniczyć, z prawem udziału w głosowaniu wyłącznie w tych sprawach, delegaci zgromadzenia ogólnego sędziów sądu okręgowego.

§ 4. W posiedzeniach kolegium zwoływanych w celu zaopiniowania kandydatów na stanowiska sędziów sądu rejonowego mogą uczestniczyć, z prawem udziału w głosowaniu wyłącznie w tych sprawach, delegaci zgromadzeń ogólnych sądów rejonowych z okręgu sądowego.”;

11) w art. 31:

a) w § 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu

„1a) opiniuje kandydatów na stanowiska sędziów sądu okręgowego i sędziów sądów rejonowych;”;

b) w § 2 wyrazy „zebraniu sędziów” zastępuje się wyrazami „zgromadzeniu ogólnym sędziów tego sądu”;

12) w art. 31a w § 3 wyrazy „zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji” zastępuje się wyrazami „zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego”;

13) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. § 1. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego składa się z sędziów tego sądu. Mogą w nim uczestniczyć sędziowie delegowani do pełnienia obowiązków sędziego w tym sądzie, bez prawa udziału w głosowaniu.

§ 2. Przewodniczącym zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego jest prezes sądu apelacyjnego. W razie nieobecności prezesa sądu obowiązki przewodniczącego pełni najstarszy służbą wiceprezes sądu apelacyjnego.

§ 3. Udział w posiedzeniu zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego jest obowiązkowy, o ile zarządzi tak prezes sądu apelacyjnego.

§ 4. Sędziowie niebędący członkami zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego mogą brać udział w posiedzeniach zgromadzenia, bez prawa udziału w głosowaniu.

§ 5. Uchwały zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego zapadają zwykłą większością głosów obecnych członków zgromadzenia. Głosowanie jest imienne. Lista oddanych głosów jest jawna i stanowi załącznik do uchwały.

§ 6. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego zbiera się co najmniej raz w roku; posiedzenia zgromadzenia zwołuje prezes sądu apelacyjnego z własnej inicjatywy lub na wniosek kolegium sądu apelacyjnego, kolegium sądu okręgowego, jednej piątej liczby członków zgromadzenia albo na wniosek Ministra Sprawiedliwości. O terminie zgromadzenia prezes sądu apelacyjnego zawiadamia z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem, przedstawiając planowany porządek obrad.”;

14) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. § 1. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego realizuje zadania określone w ustawach, a w szczególności:

- 1) wysłuchuje informacji prezesa sądu apelacyjnego o sytuacji w sądzie;
- 2) może dokonać wyboru delegatów do udziału w posiedzeniach kolegium sądu zwoływanych w celu zaopiniowania kandydatów na stanowiska sędziów sądu apelacyjnego;
- 3) może wyrazić opinię o rocznym sprawozdaniu, o którym mowa w art. 31a § 2.

§ 2. Wyboru delegatów, o których mowa w § 1 pkt 2, w liczbie równej liczbie członków kolegium sądu apelacyjnego, dokonuje się w głosowaniu tajnym. Oddanie głosu następuje przez wskazanie jednego kandydata na liście wszystkich zgłoszonych. Delegatami zostają kandydaci, który uzyskali kolejno największą liczbę głosów. Jeżeli dwóch lub więcej uzyskało równą liczbę głosów, w wyniku czego nie jest możliwe

wybranie kandydatów w liczbie równej liczbie członków kolegium sądu apelacyjnego, przeprowadza się ponowne głosowanie z udziałem tylko tych kandydatów.

§ 3. Wybór delegatów następuje na okres roku.

§ 4. W przypadku wygaśnięcia kadencji delegata w wyniku złożenia rezygnacji, rozwiązania albo wygaśnięcia jego stosunku służbowego, przejścia lub przeniesienia go w stan spoczynku lub przeniesienia na inne miejsce służbowe albo powołania na inne stanowisko, delegatem zostaje sędzia, który uzyskał kolejno największą liczbę głosów, o których mowa w § 2.”;

15) art. 35-36a otrzymują brzmienie:

„Art. 35. § 1. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu okręgowego składa się z wszystkich sędziów tego sądu. Mogą w nim uczestniczyć sędziowie delegowani do pełnienia obowiązków sędziego w tym sądzie, bez prawa udziału w głosowaniu.

§ 2. Przewodniczącym zgromadzenia ogólnego sędziów sądu okręgowego jest prezes sądu okręgowego. W razie nieobecności prezesa obowiązki przewodniczącego pełni najstarszy służbą wiceprezes sądu okręgowego.

§ 3. Udział w posiedzeniu zgromadzenia ogólnego sędziów sądu okręgowego jest obowiązkowy, o ile zarządzi tak prezes sądu okręgowego.

§ 4. Sędziowie niebędący członkami zgromadzenia ogólnego sędziów sądu okręgowego mogą brać udział w posiedzeniach zgromadzenia, bez prawa udziału w głosowaniu.

§ 5. Uchwały zgromadzenia ogólnego sędziów sądu okręgowego zapadają zwykłą większością głosów obecnych członków zgromadzenia. Głosowanie jest imienne. Lista oddanych głosów jest jawna i stanowi załącznik do uchwały.

§ 6. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu okręgowego zbiera się co najmniej raz w roku; posiedzenia zgromadzenia zwołuje prezes sądu okręgowego z własnej inicjatywy lub na wniosek prezesa sądu apelacyjnego, kolegium sądu okręgowego, jednej piątej liczby członków zgromadzenia albo na wniosek Ministra Sprawiedliwości. O terminie zgromadzenia prezes sądu okręgowego zawiadamia z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem, przedstawiając planowany porządek obrad.

Art. 36. § 1. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu okręgowego realizuje zadania określone w ustawach, a w szczególności:

1) wysłuchuje informacji prezesa sądu okręgowego o sytuacji w sądzie;

2) może dokonać wyboru delegatów do udziału w posiedzeniach kolegium sądu zwoływanych w celu zaopiniowania kandydatów na stanowiska sędziów sądu okręgowego i sędziów sądu rejonowego.

§ 2. Wyboru delegatów, o których mowa w § 1 pkt 2, w liczbie równej liczbie członków kolegium sądu okręgowego, dokonuje się w głosowaniu tajnym. Oddanie głosu następuje przez wskazanie jednego kandydata na liście wszystkich zgłoszonych. Delegatami zostają kandydaci, który uzyskali kolejno największą liczbę głosów. Jeżeli dwóch lub więcej uzyskało równą liczbę głosów, w wyniku czego nie jest możliwe wybranie kandydatów w liczbie równej liczbie członków kolegium sądu apelacyjnego, przeprowadza się ponowne głosowanie z udziałem tylko tych kandydatów.

§ 3. Wybór delegatów następuje na okres roku.

§ 4. W przypadku wygaśnięcia kadencji delegata w wyniku złożenia rezygnacji, rozwiązania albo wygaśnięcia jego stosunku służbowego, przejścia lub przeniesienia go w stan spoczynku lub przeniesienia na inne miejsce służbowe albo powołania na inne stanowisko, delegatem zostaje sędzia, który uzyskał kolejno największą liczbę głosów, o których mowa w § 2.

Art. 36a. § 1. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu rejonowego składa się z wszystkich sędziów tego sądu. Mogą w nim uczestniczyć sędziowie delegowani do pełnienia obowiązków sędziego w tym sądzie oraz asesorzy sądowi tego sądu, bez prawa udziału w głosowaniu.

§ 2. Zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu rejonowego przewodniczy prezes sądu rejonowego. W razie nieobecności prezesa obowiązki przewodniczącego pełni najstarszy służbą wiceprezes sądu, a jeżeli w sądzie nie został powołany wiceprezes – najstarszy służbą przewodniczący wydziału w tym sądzie.

§ 3. Udział w zgromadzeniu sędziów sądu rejonowego jest obowiązkowy, o ile zarządzi tak prezes sądu.

§ 4. Uchwały zgromadzenia ogólnego sędziów sądu rejonowego zapadają zwykłą większością głosów obecnych członków zgromadzenia. Głosowanie jest tajne wyłącznie w zakresie wyboru delegata, o którym mowa w § 6 pkt 2.

§ 5. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu rejonowego zwołuje prezes sądu z właszej inicjatywy lub na wniosek jednej piątej liczby sędziów tego sądu.

§ 6. Zgromadzenie ogólne sędziów sądu rejonowego:

- 1) wysłuchuje informacji prezesa sądu o działalności sądu i może wyrazić w tym zakresie opinię;
- 2) może dokonać wyboru delegata do udziału w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego zwoływanych w celu zaopiniowania kandydatów na stanowiska sędziów sądu rejonowego.

§ 7. Wyboru delegata, o którym mowa w § 6 pkt 2, dokonuje się w głosowaniu tajnym. Oddanie głosu następuje przez wskazanie jednego kandydata na liście wszystkich zgłoszonych. Delegatem zostaje kandydat, który uzyskał największą liczbę głosów. Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów uzyskało równą liczbę głosów, w wyniku czego nie jest możliwe wybranie jednego delegata, przeprowadza się ponowne głosowanie z udziałem tylko tych kandydatów.

§ 8. Wybór delegata następuje na okres roku.

§ 9. W przypadku wygaśnięcia kadencji delegata w wyniku złożenia rezygnacji, rozwiązania albo wygaśnięcia jego stosunku służbowego, przejścia lub przeniesienia go w stan spoczynku lub przeniesienia na inne miejsce służbowe albo powołania na inne stanowisko, delegatem zostaje sędzia, który uzyskał kolejno największą liczbę głosów, o których mowa w § 7.”;

16) w art. 37e:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prezes sądu apelacyjnego, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub nieracjonalności podziału czynności ustalonego przez prezesa sądu okręgowego, wydaje zalecenie zmiany podziału czynności. Jeżeli prezes sądu okręgowego nie zmieni podziału czynności zgodnie z zaleceniem, prezes sądu apelacyjnego może zwrócić się o rozstrzygnięcie do Krajowej Rady Sądownictwa, której uchwała jest ostateczna.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Uprawnienia, o których mowa w § 1 i 2, przysługują również prezesowi sądu okręgowego wobec prezesa lub wiceprezesa sądu rejonowego, działającego w okręgu sądowym.”;

17) art. 37h otrzymuje brzmienie:

„Art. 37h. § 1. Prezes sądu apelacyjnego sporządza informację roczną o działalności sądów, działających na obszarze apelacji, w zakresie powierzonych mu zadań, którą przedkłada Ministrowi Sprawiedliwości, nie później niż do końca kwietnia każdego roku.

§ 2. Minister Sprawiedliwości dokonuje oceny informacji rocznej i przyjmuje tę informację albo odmawia jej przyjęcia. Odmowa przyjęcia informacji rocznej wymaga uzasadnienia.

§ 3. Niewykonanie w terminie obowiązku, o którym mowa w § 1, jest równoznaczne z odmową przyjęcia informacji przez Ministra Sprawiedliwości.

§ 4. Prezes sądu apelacyjnego, któremu odmówiono przyjęcia informacji rocznej, może w terminie czternastu dni od dnia poinformowania go o tym złożyć Ministrowi Sprawiedliwości pisemne zastrzeżenie.

§ 5. W przypadku złożenia zastrzeżenia, Minister Sprawiedliwości w terminie miesiąca od dnia złożenia zastrzeżenia przyjmuje informację roczną albo przekazuje sprawę do rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa, zawiadamiając prezesa sądu o sposobie rozpatrzenia zastrzeżenia. W przypadku uwzględnienia zastrzeżenia przez Krajową Radę Sądownictwa w całości Minister Sprawiedliwości przyjmuje informację roczną.

§ 6. Odmowa przyjęcia informacji rocznej przez Ministra Sprawiedliwości oznacza rażące niewywiązywanie się przez prezesa sądu apelacyjnego z obowiązków służbowych w rozumieniu art. 27 § 1 pkt 1.”;

18) w art. 41 w § 1a wyrazy „zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji, zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu albo zebrania sędziów sądu rejonowego” zastępuje się wyrazami „zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego, zgromadzenia ogólnego sędziów sądu okręgowego albo zgromadzenia ogólnego sędziów sądu rejonowego”;

19) po art. 42 dodaje się art. 42a w brzmieniu:

„Art. 42a. § 1. W ramach działalności sądów niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa.

§ 2. Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd powszechny ani inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego ani wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.”;

20) w art. 55 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzią sądu powszechnego jest osoba powołana na to stanowisko przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, która złożyła ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.”;

21) w art. 57aa w § 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Prezes właściwego sądu, któremu zgłoszono kandydaturę na wolne stanowisko sędziowskie, zamieszcza w systemie teleinformatycznym w terminie 3 dni roboczych elektroniczne kopie dokumentów innych niż zamieszczone przez kandydata, mających w oryginale postać papierową, wymaganych w tym postępowaniu, opatrując je podpisem elektronicznym nadanym przez ten system.”;

22) w art. 57ab § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kandydaturę na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego oraz na wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego zgłasza się prezesowi właściwego sądu okręgowego, zaś kandydaturę na wolne stanowisko sędziego sądu apelacyjnego – prezesowi sądu apelacyjnego.”;

23) w art. 57ae § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prezes sądu okręgowego ma dostęp do zgromadzonych w systemie teleinformatycznym dokumentów dotyczących wszystkich postępowań w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim w sądzie okręgowym i w sądach rejonowych danego okręgu. Prezes sądu apelacyjnego ma dostęp do zgromadzonych w systemie teleinformatycznym dokumentów dotyczących wszystkich postępowań w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim w sądzie apelacyjnym.”;

24) w art. 57ah § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Prezes sądu apelacyjnego przedstawia kandydaturę na wolne stanowisko sędziego sądu apelacyjnego wraz z oceną kwalifikacji oraz ewentualnymi uwagami kandydata do zaopiniowania kolegium sądu apelacyjnego oraz zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu apelacyjnego. Prezes sądu okręgowego przedstawia kandydaturę na wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego i sędziego sądu rejonowego wraz z oceną kwalifikacji oraz ewentualnymi uwagami kandydata do zaopiniowania kolegium sądu okręgowego oraz zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu okręgowego.”;

25) w art. 58:

- a) w § 1 wyraz „zgromadzenia” zastępuje się wyrazem „kolegium”,
- b) uchyla się § 2,
- c) w § 2a skreśla się wyrazy „przez kolegium lub zgromadzenie ogólne” oraz „lub zgromadzenia ogólnego”,
- d) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Prezes właściwego sądu zamieszcza w systemie teleinformatycznym w terminie 3 dni roboczych ocenę kwalifikacji, opinię właściwego kolegium sądu oraz właściwego zgromadzenia, informację uzyskaną od komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji, o której mowa w § 3, jak również inne dokumenty dotyczące danego postępowania w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim.”;

26) w art. 66 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Odmowa złożenia ślubowania jest równoznaczna ze zrzeczeniem się stanowiska sędziowskiego.”;

27) w art. 77:

a) w § 9 wyrazy „łączny okres delegowania nie może przekroczyć 14 dni w ciągu roku” zastępuje się wyrazami „przydział spraw delegowanemu sędziemu, jako sędziemu sprawozdawcy, nie może przekroczyć 30 spraw w ciągu roku”,

b) po § 9 dodaje się § 9a w brzmieniu:

„§ 9a. Prezes sądu okręgowego może delegować sędziego sądu rejonowego, za jego zgodą, do pełnienia dyżurów w innym sądzie rejonowym równocześnie z pełnieniem dyżuru w miejscu służbowym. Sędzia może cofnąć zgodę za trzymiesięcznym uprzedzeniem.”;

28) w art. 87 wyrazy „zgromadzeniu ogólnemu sędziów apelacji” zastępuje się wyrazami „zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu apelacyjnego”;

29) po art. 88 dodaje się art. 88a i art. 88b w brzmieniu:

„Art. 88a. § 1. Sędzia jest obowiązany do złożenia pisemnego oświadczenia o:

- 1) członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu – ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa;
- 2) funkcji pełnionej w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej – ze wskazaniem nazwy i siedziby fundacji oraz okresu pełnienia funkcji;
- 3) członkostwie w partii politycznej przed powołaniem na stanowisko sędziego, a także w okresie sprawowania urzędu przed dniem 29 grudnia 1989 r. – ze wskazaniem nazwy partii, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa;
- 4) prowadzeniu portalu, strony internetowej lub aktywności na internetowych portalach umożliwiających założenie konta użytkownika, w tym anonimowo lub pod pseudonimem, jeżeli portal, strona lub aktywność dotyczą spraw publicznych – ze

wskazaniem nazw portali, stron lub sieci, oraz nazw i pseudonimów, pod którymi sędzia występuje.

§ 2. Obowiązek, o którym mowa w § 1 pkt 4, nie dotyczy portali i stron internetowych oraz kont na portalach internetowych, które sędzia założył przed powstaniem obowiązku złożenia oświadczenia, o ile z nich nie korzysta.

§ 3. Oświadczenia, o których mowa w § 1, sędziowie składają prezesowi właściwego sądu apelacyjnego, a prezesi sądów apelacyjnych – Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 4. Oświadczenia, o którym mowa w § 1, składa się w terminie 30 dni od dnia objęcia urzędu sędziego, a także w terminie 30 dni od powstania lub ustania okoliczności, o których mowa w § 1.

§ 5. Informacje zawarte w oświadczeniach, o których mowa w § 1, są jawne i podlegają udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, nie później niż 30 dni od dnia złożenia oświadczenia uprawnionemu podmiotowi.

Art. 88b. § 1. Właściwy prezes sądu ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej informację o pierwszym i kolejnych powołaniach sędziów sądu, którym kieruje.

§ 2. Ogłoszenie, o którym mowa w § 1, zawiera informację o:

- 1) organie powołującym oraz wnioskującym o powołanie;
- 2) dacie powołania;
- 3) miejscu służbowym (siedzibie) sędziego.”;

30) w art. 100:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. Jeżeli okres służby na stanowisku sędziego, asesora sądowego, prokuratora lub asesora prokuratorskiego wynosi mniej niż 20 lat, uposażenie o którym mowa w § 2, w razie przejścia w stan spoczynku z powodu wieku podlega obniżeniu o 0,2 punktu procentowego za każdy miesiąc, nawet niepełny, brakujący do okresu 20 lat służby.

§ 2b. Wysokość uposażenia, o którym mowa w § 2a, w dniu przejścia w stan spoczynku nie może być niższa niż wysokość emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w tym dniu, obliczona przy założeniu przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki obliczonej zgodnie z art. 91 § 10-12.”,

c) § 3 otrzymuje brzmienie"

„§ 3. Uposażenie, o którym mowa w § 1-2b, podwyższa się stosownie do zmian wysokości wynagrodzeń zasadniczych sędziów czynnych zawodowo.”;

31) w art. 106xa w § 5 wyrazy „zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu” zastępuje się wyrazami „zgromadzenia ogólnego sędziów sądu okręgowego”;

32) art. 106zg otrzymuje brzmienie:

„Art. 106zg. § 1. Do asesorów sądowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 67, art. 75b, art. 82, art. 83a, art. 85-90, art. 95 i art. 97.

§ 2. Ilekroć inne ustawy przewidują podejmowanie czynności urzędowych przez sędziego należy przez sędziego rozumieć także asesora sądowego.”;

33) w art. 107 § 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 107. § 1. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe (dyscyplinarne), w szczególności za:

- 1) oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, w tym odmowę stosowania przepisu ustawy, jeżeli jego niezgodności z Konstytucją lub umową międzynarodową ratyfikowaną za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie nie stwierdził Trybunał Konstytucyjny;
- 2) działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości;
- 3) działania kwestionujące istnienie stosunku służbowego sędziego lub skuteczność jego powołania.
- 4) działania o charakterze politycznym;
- 5) uchybienie godności urzędu.”;

34) w art. 109:

a) w § 1 po pkt 2a dodaje się pkt 2b w brzmieniu:

„2b) kara pieniężna w wysokości podlegającego wypłacie za miesiąc poprzedzający wydanie prawomocnego wyroku skazującego jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o przysługujący sędziemu dodatek za długoletnią pracę, dodatek funkcyjny i dodatek specjalny;”

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Za przewinienie dyscyplinarne określone w art. 107 § 1 pkt 2-4, wymierza się karę, o której mowa w § 1 pkt 4 lub 5, a w przypadku mniejszej wagi – karę o której mowa w § 1 pkt 2a, 2b lub 3.”;

35) w art. 110 w § 1 w pkt 1 w lit. b po wyrazach „wraz z wytknięciem uchybienia” dodaje się wyrazy „oraz w sprawach, o których mowa w art. 107 § 1 pkt 3”;

36) w art. 112:

a) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Rzecznik Dyscyplinarnych Sędziów Sądów Powszechnych i Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych mogą podjąć i prowadzić czynności w każdej sprawie dotyczącej sędziego.”,

b) § 6-9 otrzymują brzmienie:

„§ 6. Zastępcę rzecznika dyscyplinarnego działającego przy przy sądzie apelacyjnym powołuje na czteroletnią kadencję spośród sędziów tego sądu lub sędziów sądów okręgowych z obszaru właściwości sądu apelacyjnego Rzecznik Dyscyplinarnych Sędziów Sądów Powszechnych.

§ 7. Zastępcę rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie okręgowym powołuje na czteroletnią kadencję spośród sędziów tego sądu lub sędziów sądów rejonowych z obszaru właściwości sądu okręgowego Rzecznik Dyscyplinarnych Sędziów Sądów Powszechnych.

§ 8. Kadencja zastępcy rzecznika dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym lub przy sądzie okręgowym wygasa przed jej upływem w przypadku:

- 1) rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego;
- 2) przejścia albo przeniesienia sędziego w stan spoczynku;
- 3) przeniesienia sędziego na inne stanowisko sędziowskie poza obszarem właściwości odpowiednio sądu apelacyjnego lub okręgowego lub delegowania go poza ten obszar na podstawie art. 77;
- 4) przyjęcia przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych złożonej przez sędziego rezygnacji z funkcji zastępcy rzecznika.

§ 9. Zastępca rzecznika pełni obowiązki po upływie kadencji do czasu powołania zastępcy rzecznika na następną kadencję.”,

c) uchyla się § 10-13;

37) po art. 114 dodaje się art. 114a w brzmieniu:

„Art. 114a. § 1. Na świadka, który bez należytego usprawiedliwienia nie stawił się na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego albo bez jego zezwolenia wydalil się z miejsca czynności przed jej zakończeniem można nałożyć karę pieniężną w wysokości do 3 000 zł. Nałożenie kary pieniężnej nie wyłącza odpowiedzialności dyscyplinarnej.

§ 2. O nałożeniu kary pieniężnej, o której mowa w § 1, rozstrzyga na wniosek rzecznika dyscyplinarnego sąd dyscyplinarny przy sądzie apelacyjnym, w którego okręgu prowadzi się czynności.

§ 3. Na postanowienie sądu dyscyplinarnego w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej.”;

38) art. 128 otrzymuje brzmienie:

„Art. 128. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy części ogólnej Kodeksu karnego oraz przepisy Kodeksu postępowania karnego, z wyłączeniem art. 344a i art. 396a, z uwzględnieniem odrębności wynikających z charakteru postępowania dyscyplinarnego.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. § 1. Każdy sędzia Sądu Najwyższego ma prawo zgłosić jednego kandydata na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 2. Zgłoszenia kandydata dokonuje się przewodniczącemu Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego dokonującemu wyboru, o którym mowa w art. 12 § 2, niezwłocznie po jego rozpoczęciu.

§ 3. Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego dokonującemu wyboru, o którym mowa w art. 12 § 2, przewodniczy Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, a w przypadku, gdy nie jest to możliwe lub gdy zgłoszono jego kandydaturę – Prezes Sądu Najwyższego najstarszy służbą na stanowisku sędziego. Jeżeli na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego zgłoszono również kandydaturę Prezesa Sądu Najwyższego najstarszego służbą na stanowisku sędziego, Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego przewodniczy najstarszy służbą sędzia Sądu Najwyższego, którego kandydatura nie została zgłoszona.

§ 4. Do dokonania przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, wymagana jest obecność co najmniej 84 członków Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Jeżeli wyboru nie dokonano ze względu na brak wymaganego kworum, do dokonania wyboru na kolejnym posiedzeniu wymagana jest obecność co najmniej 75 członków Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Jeżeli także na tym posiedzeniu

wyboru nie dokonano ze względu na brak wymaganego kworum, wybór może zostać dokonany na kolejnym posiedzeniu w przypadku obecności co najmniej 32 członków Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Posiedzenia, o których mowa w zdaniu drugim i trzecim, zwołuje się na dzień przypadający nie później niż w terminie 5 dni od daty odbycia poprzedniego posiedzenia.

§ 5. Każdy sędzia uczestniczący w głosowaniu może oddać tylko jeden głos. Głosowanie jest tajne.

§ 6. Kandydatami na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wybranymi przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego są kandydaci, którzy uzyskali największą liczbę głosów. Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego uzyskało równą liczbę głosów, w wyniku czego nie jest możliwe wybranie pięciu kandydatów, przeprowadza się ponowne głosowanie z udziałem tylko tych kandydatów. Przepis § 5 stosuje się.

§ 7. Niezwłocznie po wybraniu kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, przewodniczący Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego albo inna osoba wskazana przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej listę kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wybranych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, wraz z protokołem głosowania.

§ 8. Po przekazaniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej listy kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wybranych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, wraz z protokołem głosowania, nie jest dopuszczalne zwołanie Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego w celu wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.”;

2) po art. 13 dodaje się art. 13a w brzmieniu:

„Art. 13a. § 1. Jeżeli kandydaci na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nie zostali wybrani zgodnie z zasadami określonymi w ustawie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie powierza wykonywanie obowiązków Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wskazanemu przez siebie sędziemu Sądu Najwyższego.

§ 2. W terminie tygodnia od dnia powierzenia wykonywania obowiązków Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego sędzia, któremu obowiązki te powierzono, zwołuje Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, któremu przewodniczy, w celu wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 3. Do dokonania wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wymagana jest obecność co najmniej 1/4 liczby członków Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Przepisy art. 13 § 1, 2 i 5-7 stosuje się.”;

3) w art. 17:

- a) w § 2 wyrazy „art. 13 § 1 i” zastępuje się wyrazami „13 § 3, art. 13a § 2 oraz”,
- b) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. O terminie i porządku posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zawiadamia sędziów Sądu Najwyższego najpóźniej 7 dni przed dniem posiedzenia, z uwzględnieniem art. 13 § 4 zdanie czwarte i art. 13a § 2.”;

4) w art. 26 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. Do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma toczyć się postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

§ 3. Wniosek, o którym mowa w § 2, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.”;

5) w art. 29 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2-4 w brzmieniu:

„§ 2. Sędzią Sądu Najwyższego jest osoba powołana na to stanowisko przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, która złożyła ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. W ramach działalności Sądu Najwyższego niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa.

§ 4. Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy ani inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego ani wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.”;

6) w art. 45 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Oświadczenie, o którym mowa w art. 88a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, sędzia Sądu Najwyższego składa Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, zaś Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego – Krajowej Radzie Sądownictwa.”;

7) art. 56 otrzymuje brzmienie:

„Art. 56. § 1. Sędziemu Sądu Najwyższego w stanie spoczynku przysługuje uposażenie w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku.

§ 2. Jeżeli okres służby na stanowisku sędziego, asesora sądowego, prokuratora lub asesora prokuratorskiego wynosi mniej niż 20 lat, uposażenie, o którym mowa w § 1, w razie przejścia w stan spoczynku z powodu wieku, podlega obniżeniu o 0,2 punktu procentowego za każdy miesiąc, nawet niepełny, brakujący do okresu 20 lat służby.

§ 3. Wysokość uposażenia, o którym mowa w § 2, w dniu przejścia w stan spoczynku nie może być niższa niż wysokość emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w tym dniu, obliczona przy założeniu przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki obliczonej zgodnie z art. 91 § 10-12 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

§ 4. Uposażenie, o którym mowa w § 1-3, podwyższa się stosownie do zmian wysokości wynagrodzeń zasadniczych sędziów Sądu Najwyższego czynnych zawodowo.”;

8) w art. 72 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzia Sądu Najwyższego odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe (dyscyplinarne), w szczególności za:

- 1) oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, w tym odmowę stosowania przepisu ustawy, jeżeli jego niezgodności z Konstytucją lub umową międzynarodową ratyfikowaną za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie nie stwierdził Trybunał Konstytucyjny;
- 2) działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości;
- 3) działania kwestionujące istnienie stosunku służbowego sędziego lub skuteczność jego powołania.
- 4) działania o charakterze politycznym;
- 5) uchybienie godności urzędu.”;

- 9) w art. 75:
- a) w § 1 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:
- „3a) kara pieniężna w wysokości podlegającego wypłacie za miesiąc poprzedzający wydanie prawomocnego wyroku skazującego jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o przysługujący sędziemu dodatek za długoletnią pracę, dodatek funkcyjny i dodatek, o którym mowa w art. 48 § 7;”;
- b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:
- „§ 1a. Za przewinienie dyscyplinarne określone w art. 72 § 1 pkt 2-4, wymierza się karę, o której mowa w § 1 pkt 5, a w przypadku mniejszej wagi – karę o której mowa w § 1 pkt 3, 3a lub 4.”;
- 10) w art. 82 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 oraz dodaje się § 2-4 w brzmieniu:
- „§ 2. Sąd Najwyższy, rozpoznając sprawę, w której występuje zagadnienie prawne dotyczące niezawisłości sędziego lub niezależności sądu, odracza jej rozpoznanie i przedstawia to zagadnienie do rozstrzygnięcia składowi całej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.
- § 3. Jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając wniosek, o którym mowa w art. 26 § 2, powźmie poważne wątpliwości co do wykładni przepisów prawa mających być podstawą orzeczenia, może odroczyć rozpoznanie wniosku i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi całej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.
- § 4. Podejmując uchwałę, o której mowa w § 2 lub 3, Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie jest związana uchwałą innego składu Sądu Najwyższego, choćby uzyskała ona moc zasady prawnej.
- § 5. Uchwała składu całej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego podjęta na podstawie § 2 lub 3 wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego. Odstąpienie od uchwały mającej moc zasady prawnej wymaga ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały przez pełny skład Sądu Najwyższego, do podjęcia której wymagana jest obecność co najmniej 2/3 liczby sędziów każdej z izb. Przepisu art. 88 nie stosuje się.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2216) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 23 dodaje się art. 23a w brzmieniu:

„Art. 23a. § 1. Sędzią sądu wojskowego jest osoba powołana na to stanowisko przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, która złożyła ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. W ramach działalności sądu wojskowego niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa.

§ 3. Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd wojskowy ani inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego ani wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.”;

2) w art. 37 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przewinieniem dyscyplinarnym w rozumieniu ustawy jest naruszenie obowiązków sędziego, w tym:

- 1) oczywista i rażąca obraza przepisów prawa, w tym odmowa stosowania ustawy, jeżeli jej niezgodności z Konstytucją lub umową międzynarodową nie stwierdził Trybunał Konstytucyjny;
- 2) działanie lub zaniechanie mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości;
- 3) działanie kwestionujące istnienie stosunku służbowego sędziego lub skuteczność jego powołania;
- 4) działanie o charakterze politycznym;
- 5) uchybienie godności urzędu;
- 6) naruszenie dyscypliny wojskowej oraz zasad honoru i godności żołnierskiej.”;

3) w art. 39:

a) w § 1 po pkt 2a dodaje się pkt 2b w brzmieniu:

„2b) kara pieniężna w wysokości podlegającego wypłacie za miesiąc poprzedzający wydanie prawomocnego wyroku skazującego jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o przysługujący sędziemu dodatek za długoletnią pracę, dodatek funkcyjny i dodatek specjalny;”;

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Za przewinienie dyscyplinarne określone w art. 37 § 2 pkt 2-4, wymierza się karę, o której mowa w § 1 pkt 4 lub 5, a w przypadku mniejszej wagi – karę o której mowa w § 1 pkt 2a, 2b lub 3.”;

4) w art. 70 wyrazy „art. 89, art. 90” zastępuje się wyrazami „art. 88a-90”.

Art. 4. W ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2167) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5:
  - a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzią sądu administracyjnego jest osoba powołana na to stanowisko przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, która złożyła ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.”
  - b) po § 1 dodaje się § 1a i 1b w brzmieniu:

„§ 1a. W ramach działalności sądu administracyjnego niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa.

§ 1b. Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd administracyjny ani inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego ani wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.”;
- 2) w art. 8 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Oświadczenie, o którym mowa w art. 88a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, sędziowie wojewódzkiego sądu administracyjnego składają właściwemu prezesowi wojewódzkiego sądu administracyjnego, a prezes wojewódzkiego sądu administracyjnego i sędziowie Naczelnego Sądu Administracyjnego – Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego, zaś Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego – Krajowej Radzie Sądownictwa.”;
- 3) w art. 24 w § 4 uchyla się pkt 2;
- 4) w art. 25 w § 1 uchyla się pkt 2;
- 5) w art. 29 w § 1 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) do zgłaszania kandydatur na wolne stanowisko sędziego przewidziane do objęcia w wojewódzkim sądzie administracyjnym stosuje się odpowiednio art. 31 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825), z tym że o wolnych stanowiskach sędziowskich obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.”;
- 6) uchyla się art. 33;
- 7) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Kolegium Naczelnego Sądu Administracyjnego, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin Naczelnego Sądu Administracyjnego, w którym ustali liczbę stanowisk sędziowskich w Naczelnym Sądzie Administracyjnym nie mniejszą niż 120, w tym liczbę wiceprezesów tego Sądu oraz liczbę sędziów w poszczególnych izbach, wewnętrzną organizację Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz zasady wewnętrznego postępowania, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Naczelnego Sądu Administracyjnego, jego izb i organów, specyfikę postępowań prowadzonych przed Naczelnym Sądem oraz liczbę i rodzaj rozpoznawanych spraw.”;

- 8) w art. 46 w § 2 uchyla się pkt 2;
- 9) w art. 47 w § 1 uchyla się pkt 2;
- 10) art. 49 otrzymuje brzmienie:

„Art. 49. § 1. W sprawach nieuregulowanych w ustawie, do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz do sędziów, urzędników i pracowników tego Sądu, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, a w zakresie w niej nieuregulowanym – przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Określone w tych przepisach uprawnienia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przysługują Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego.

§ 2. Do zgłaszania kandydatur na wolne stanowisko sędziego przewidziane do objęcia w Naczelnym Sądzie Administracyjnym stosuje się odpowiednio art. 31 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, z późn. zm.):

- 1) w art. 44:
  - a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Wszystkie odwołania wniesione przez uczestników tego samego postępowania podlegają łącznemu rozpoznaniu i rozstrzygnięciu w toku jednego postępowania przed Sądem Najwyższym.”,
  - b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. W odwołaniu należy wskazać adres poczty elektronicznej. Doręczeń dokonuje się wyłącznie na ten adres. Doręczenie jest skuteczne z chwilą potwierdzenia odbioru wiadomości lub z upływem 7 dni od dnia jej wysłania.”;
- 2) po art. 45 dodaje się art. 45a-45c w brzmieniu:

„Art. 45a. Ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczącej uchwały zawierającej wniosek do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego lub wniosek o mianowanie na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym jest niedopuszczalne w razie powołania jednej z osób wskazanych w uchwale w zakresie, w jakim dotyczy powołania na to stanowisko. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, o którym mowa w art. 45, w zakresie, w jakim dotyczy powołania na to stanowisko, pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 45b. W razie powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego postępowanie w sprawie odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie indywidualnej dotyczącej powołania do pełnienia urzędu na tym stanowisku, w zakresie dotyczącym uchwały zawierającej wniosek o powołanie na tym stanowisku, umarza się z mocy prawa. W pozostałym zakresie w razie uwzględnienia przez sąd odwołania osoby, która była uczestnikiem postępowania w sprawie dotyczącej kandydatów do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, osoba ta może ubiegać się o urząd w kolejnym postępowaniu do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w tym samym lub równorzędnym sądzie, zaś Rada obowiązana jest uwzględnić w tym postępowaniu okoliczności, określone w orzeczeniu sądu.

Art. 45c. Wznowienie postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa lub wzruszenie uchwały zawierającej wniosek o powołanie do pełnienia urzędu sędziego nie jest dopuszczalne, jeżeli osoba przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej spełnia w dniu podjęcia uchwały przez Krajową Radę Sądownictwa warunki formalne wymagane do pełnienia urzędu, określone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2019 r. poz. 740) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 103 dodaje się art. 103a w brzmieniu:

- „Art. 103a. § 1. Prokurator jest obowiązany do złożenia pisemnego oświadczenia o:
- 1) członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu – ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa;
  - 2) funkcji pełnionej w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej – ze wskazaniem nazwy i siedziby fundacji oraz okresu pełnienia funkcji;
  - 3) członkostwie w partii politycznej przed powołaniem na stanowisko prokuratora, a także w okresie sprawowania urzędu przed dniem 29 grudnia 1989 r. – ze wskazaniem nazwy partii, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa;

4) prowadzeniu portalu, strony internetowej lub aktywności na internetowych portalach umożliwiających założenie konta użytkownika, w tym anonimowo lub pod pseudonimem, jeżeli portal, strona lub aktywność dotyczą spraw publicznych – ze wskazaniem nazw portali, stron lub sieci, oraz nazw i pseudonimów, pod którymi prokurator występuje.

§ 2. Obowiązek, o którym mowa w § 1 pkt 4, nie dotyczy portali i stron internetowych oraz kont na portalach internetowych, które prokurator założył przed powstaniem obowiązku złożenia oświadczenia, o ile z nich nie korzysta.

§ 3. Oświadczenia, o których mowa w § 1, prokuratorzy składają odpowiednio właściwemu prokuratorowi regionalnemu, prokuratorowi okręgowemu, naczelnikowi oddziałowej komisji lub naczelnikowi oddziałowego biura lustracyjnego.

§ 4. Prokuratorzy Prokuratury Krajowej, prokuratorzy Głównej Komisji, prokuratorzy Biura Lustracyjnego, prokuratorzy regionalni, prokuratorzy Wydziałów Zamiejscowych Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, prokuratorzy okręgowi oraz naczelnicy oddziałowych komisji i naczelnicy oddziałowych biur lustracyjnych oświadczenia, o których mowa w § 1, składają Prokuratorowi Krajowemu, a Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratorowi Generalnemu.

§ 5. Oświadczenia, o którym mowa w § 1, składa się w terminie 30 dni od dnia objęcia urzędu prokuratora, a także w terminie 30 dni od powstania lub ustania okoliczności, o których mowa w § 1.

§ 6. Informacje zawarte w oświadczeniach, o którym mowa w § 1, są jawne i podlegają udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, nie później niż 30 dni od dnia złożenia oświadczenia uprawnionemu podmiotowi.”;

2) w art. 137 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokurator odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe (dyscyplinarne), w szczególności za:

1) oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, w tym odmowę stosowania przepisu ustawy, jeżeli jego niezgodności z Konstytucją lub umową międzynarodową ratyfikowaną za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie nie stwierdził Trybunał Konstytucyjny;

- 2) działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości lub prokuratury;
  - 3) działania kwestionujące istnienie stosunku służbowego prokuratora lub sędziego lub skuteczność ich powołania;
  - 4) działania o charakterze politycznym;
  - 5) uchybienie godności urzędu.”;
- 3) w art. 142:
- a) w § 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a i 2b w brzmieniu:
„2a) obniżenie wynagrodzenia zasadniczego o 5% – 50% na okres od sześciu miesięcy do dwóch lat;
  - 2b) kara pieniężna w wysokości podlegającego wypłacie za miesiąc poprzedzający wydanie prawomocnego wyroku skazującego jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o przysługujący prokuratorowi dodatek za długoletnią pracę, dodatek funkcyjny i dodatek specjalny;”;
  - b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:
„§ 1a. Za przewinienie dyscyplinarne określone w art. 137 § 1 pkt 2-4, wymierza się karę, o której mowa w § 1 pkt 4 lub 5, a w przypadku mniejszej wagi – karę o której mowa w § 1 pkt 2a, 2b lub 3. Przepisu § 5 nie stosuje się.”;
- 4) w art. 145 w § 1 w pkt 1 w lit. b po wyrazach „wniosek złożył Sąd Najwyższy” dodaje się wyrazy „oraz w sprawach, o których mowa w art. 137 § 1 pkt 3”;

Art. 7. Sędzią Sądu Najwyższego, sądu powszechnego, sądu administracyjnego oraz sądu wojskowego, w tym sędzią w stanie spoczynku, jest także osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim przez organ uprawniony do powołania na podstawie przepisów obowiązujących w dacie powołania, której stosunek służbowy na tym stanowisku nie wygasł ani nie został rozwiązany do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 8. 1. Oświadczenie, o którym mowa w art. 88a ustawy zmienianej w art. 1 oraz w art. 103a § 1 ustawy zmienianej w art. 6, sędzia Sądu Najwyższego, sądu administracyjnego, sądu powszechnego albo sądu wojskowego lub prokurator składa po raz pierwszy w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Właściwy organ ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej informację, o której mowa w art. 88b ustawy zmienianej w art. 1, zamieszcza w terminie trzydziestu dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 9. 1. Postępowania w sprawie opiniowania kandydatów na stanowiska sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych i Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz przedstawiania kandydatów Krajowej Radzie Sądownictwa przed wojewódzkimi sądami administracyjnymi i Naczelnym Sądem Administracyjnym wszczęte przed wejściem w życie ustawy, o której mowa w art. 4, podlegają umorzeniu z mocy prawa.

2. Dokumenty dotyczące kandydatów, o których mowa w ust. 1, w tym akta osobowe, właściwy prezes wojewódzkiego sądu administracyjnego prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego przekazuje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy, Krajowej Radzie Sądownictwa celem nadania dalszego biegu sprawie i rozpatrzenia przez Radę zgłoszonych kandydatur na zasadach określonych w art. 31 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym oraz w rozdziale 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Art. 10. 1. Przepis art. 45c ustawy zmienianej w art. 5 stosuje się także do postępowań oraz do uchwał podjętych przez Krajową Radę Sądownictwa przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, nie wywołuje żadnych skutków prawnych i nie wpływa na skuteczność powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, choćby powołanie nastąpiło przed dniem wejścia w życie ustawy.

3. Postępowanie w sprawie odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie indywidualnej dotyczącej powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, prowadzone z naruszeniem art. 3 ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. poz. 914), jest nieważne.

4. Czynności sądowe podjęte przed dniem wejścia w życie ustawy bez udziału osoby, której dotyczą, w związku z rozpoznaniem odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie indywidualnej dotyczącej powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, nie wywołują skutków prawnych. Dotyczy to także czynności sądowych podjętych po umorzeniu postępowania z mocy prawa na podstawie art. 3 ustawy, o której mowa w ust. 1.

Art. 11. Z dniem wejścia w życie ustawy tracą moc przepisy regulaminu wewnętrznego urzędowania Naczelnego Sądu Administracyjnego w zakresie dotyczącym wyborów kandydatów na stanowisko sędziego tego sądu. W pozostałym zakresie do czasu ustalenia nowego regulaminu zachowuje moc regulamin ustalony na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 12. Do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 13. Z dniem wejścia w życie ustawy ustają kadencje dotychczasowych kolegiów sądów powszechnych oraz kolegiów wojskowych sądów okręgowych

Art. 14. Ustawa wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia, z tym że przepisy art. 4 pkt 6 i 7 wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Zasadniczym celem projektu ustawy jest uporządkowanie zagadnień ustrojowych związanych ze statusem sędziego Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, wojskowych oraz administracyjnych, a także organów samorządu sędziowskiego oraz organów sądów.

W zakresie nowelizacji ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych projekt zakłada realizację kilku zasadniczych celów, w szczególności zaś zmierza w kierunku:

- zmiany kształtu osobowego kolegium sądów celem zapewnienia efektywniejszego modelu zarządzania sądami,
- wprowadzenia definicji sędziego, zasady zakazu badania legalności powołania sędziego przez Prezydenta RP jako wyrazu wzmocnienia gwarancji nieusuwalności sędziego i odpowiadającego mu kwalifikowanego deliktu dyscyplinarnego,
- odejście od dotychczasowego przedstawicielskiego modelu samorządu sędziowskiego na rzecz bezpośredniego udziału w samorządzie sędziowskim,
- odejście od dotychczasowej formuły składania informacji rocznych sporządzanych przez prezesów sądów,
- dostosowanie przepisów regulujących delegacje sędziów przez prezesów sądu apelacyjnego do zasady losowego przydziału spraw i zasady niezmienności składu sędziowskiego,
- usprawnienie procedury nominacyjnej sędziów, w tym zmiana modelu opiniowania przez środowisko sędziowskie na model opiniowania mieszanego (prezydialnego z elementami samorządowymi).

W świetle art. 21 §1 obowiązującej ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej: „usp”, kolegium sądu stanowi organ sądu i nie jest organem samorządu sędziowskiego. Z tej racji skład kolegium winien zostać dopasowany do jego zadań i usytuowania w strukturze sądownictwa. Kolegium ma kompetencje głównie opiniodawcze. Najważniejszym zadaniem kolegium jest zapewnienie prezesowi sądu merytorycznej opinii w zakresie podziału czynności między sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych dla zapewnienia najbardziej efektywnego wykorzystania zasobu kadrowego w sądach w celu realizacji zadań sądów z zakresu wymiaru sprawiedliwości i ochrony prawnej (art. 22a §1 usp).

W obowiązującej ustawie kolegium sądu apelacyjnego składa się z pięciu członków, wybieranych przez zebranie sędziów sądu apelacyjnego spośród sędziów tego sądu, a także z

prezesa sądu apelacyjnego. Kolegium sądu okręgowego składa się z: prezesa sądu okręgowego, najstarszego słuźbą wiceprezesa sądu okręgowego; przedstawicieli sądów rejonowych z obszaru właściwości sądu okręgowego, wybranych przez zebrania sędziów spośród sędziów danego sądu rejonowego, po jednym z każdego sądu rejonowego, dwóch przedstawicieli sądu okręgowego wybranych przez zebranie sędziów spośród sędziów tego sądu. Obecny kształt osobowy kolegium sądu apelacyjnego i okręgowego złożony wyłącznie (oprócz prezesa i wiceprezesa) z osób wybranych przez zebrania sędziów w poszczególnych sądach (art. 28 §1 i art. 30 §1 usp) nie zapewnia należytego funkcjonowania tego organu zarówno pod względem merytorycznej przydatności, jak i organizacyjnym. Pojawiają się trudności związane z dostosowaniem terminów posiedzeń kolegium z obowiązkami służbowymi sędziów „liniowych”. Koliduje terminów posiedzeń sądowych z posiedzeniami kolegium negatywnie wpływają na możliwość realizacji obowiązków orzeczniczych przez sędziów – członków kolegium i prawidłowe funkcjonowanie organu sądu, jakim jest kolegium. Opinie formułowane przez kolegium nie zawsze są poparte realną orientacją, co do bieżącej sytuacji sądu, który reprezentują, jako całości.

W projekcie proponuje się odejście od samorządowego składu kolegium na rzecz kolegium stanowiącego realne forum do omawiania współpracy – w zakresie zarządzania - sądu okręgowego lub apelacyjnego z sądami podległymi. Proponowany skład kolegium sądu, złożonego z prezesów sądów okręgowych i odpowiednio rejonowych, gwarantuje miarodajność i racjonalność wyrażanych opinii zarówno odnoszących się do organizacji pracy w sądzie, jak też kwestii osobowych i etycznych rozpatrywanych na posiedzeniach kolegium. Projektowane rozwiązania są zgodne z przyjętym modelem zarządzania sądami. W obowiązującej ustawie przyjęto bowiem rozwiązanie, iż w zakresie realizacji podstawowych zadań sądu, to prezes sądu pełni wszystkie funkcje kierownicze w zakresie: planowania, organizowania, motywowania, informowania i kontrolowania. W praktyce taki model kierowania sądem pozostaje w zgodzie z zasadami, strategiami i technikami zarządzania przedstawionymi w załączniku do Zalecenia nr R(95) 12 Komitetu Ministrów Rady Europy dotyczącego zarządzania wymiarem sprawiedliwości w sprawach karnych. Podkreślenia wymaga, że proponowany kształt kolegium umożliwi właściwą, sformalizowaną płaszczyznę wymiany informacji między prezesami sądów różnego szczebla. Przedłożone propozycje są zatem spójne z wewnętrznym nadzorem administracyjnym zdefiniowanym w art. 37a usp oraz przyjętym menadżerskim modelem zarządzania sądami.

W ramach udziału środowiska sędziowskiego w procedurze opiniowania kandydatów

na wolne stanowiska sędziowskie proponuje się w dalszym ciągu uwzględniać opinię środowiska sędziowskiego, lecz w zmienionej formule. W przedłożonym projekcie opinia środowiska sędziowskiego znajdzie swoje odzwierciedlenie w udziale przedstawicieli zgromadzenia ogólnego sędziów sądu apelacyjnego, okręgowego i rejonowego w posiedzeniu kolegium poświęconemu opiniowaniu kandydatur na stanowiska sędziowskie. Opinia o kandydacie ma być wyrażona przez kolegium składające się z kadry zarządzającej sądami (zatem najlepiej zorientowanej co do potrzeb sądu i zdolnej do dokonania oceny merytorycznej kandydatów) wraz z fakultatywnym udziałem reprezentacji sędziowskiej przy założonej równowadze głosów kadry zarządzającej i delegatów środowiska sędziowskiego w odniesieniu do każdego ze strukturalnych poziomów stanowisk sędziowskich, których dotyczą podlegające opiniowaniu kandydatury. Opinia wyrażona przez skład kolegium uzupełniony delegatami organu samorządu sędziowskiego będzie w znacząco wyższym stopniu opinią merytoryczną, opartą na rzeczowej analizie i dyskusji. Proponowane rozwiązanie czyni zadość powiązaniu uczestniczących w opiniowaniu przedstawicieli samorządu sędziowskiego z okręgiem sądowym, którego dotyczy opiniowana kandydatura. Projektowana zmiana zmienia charakter opinii, która będzie fakultatywna. Niewyrażenie opinii nie będzie blokować procedury obsady stanowisk sędziowskich. Obstrukcja stosowana przez zgromadzenia polegająca na podejmowaniu uchwał o odroczeniu opiniowania, odmowie wyrażania opinii nie może dalej być tolerowana, gdyż zakłóca prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości. Ustawodawca nie może dłużej akceptować takiego stanu rzeczy, w którym przedstawiciele władzy sądowniczej wkraczają w materię zastrzeżoną dla władzy ustawodawczej albo wykonawczej, wywierając działaniami naruszającymi prawo – między innymi przez niewykonywanie ustawowych powinności przez swe ciała kolegialne – naciski w celu narzucenia kształtu i kierunku przepisów prawa, jednym z łagodniejszych przejawów którego to procederu jest blokowanie obsady stanowisk sędziowskich przez obstrukcję procesu nominacyjnego w stadium opiniowania kandydatur. Z tego też powodu projektowane rozwiązania zakładają opcjonalny jedynie udział przedstawicieli środowiska sędziowskiego w procedurze nominacyjnej. Skorzystanie z możliwości opiniowania będzie stanowiło uprawnienie, a nie jak dotychczas element obligatoryjny procedury nominacyjnej. Konieczność udziału znacznej liczby sędziów w zgromadzeniach, które teoretycznie mogą odbywać się w krótkich odstępach czasu, dezorganizuje pracę sądów i negatywnie wpływa na efektywność wymiaru sprawiedliwości. Udział w zgromadzeniu nierzadko wiązał się z koniecznością odwołania zaplanowanych rozpraw, czy odrywał od innych obowiązków orzeczniczych.

Proponuje się także wprowadzenie niewielkich zmian mających na celu związanie poszczególnych organów uczestniczących w procedurze nominacyjnej terminami podejmowania poszczególnych czynności.

W projekcie odchodzi się od samorządu przedstawicielskiego na rzecz zgromadzeń ogólnych składających się z wszystkich sędziów danego sądu. Udział w samorządzie sędziowskim oparty będzie na zasadzie dobrowolności. Zarządzeniem prezes sądu będzie mógł wyjątkowo zobowiązać sędziów do stawiennictwa i udziału w zgromadzeniu.

Zaproponowana organizacja samorządu sędziowskiego stanowi powrót do tradycyjnych rozwiązań. Idea stworzenia jednego przedstawicielskiego organu, zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji, łączącego całe środowisko sędziowskie danej apelacji poprzez udział w nim przedstawicieli sędziów sądów wszystkich szczebli: rejonowych, okręgowych i apelacyjnych jest rozwiązaniem stosunkowo nowym, wprowadzonym do systemu prawnego w 2011 r. i nie sprawdziła się w praktyce. W szczególności obecnie obowiązujący wzorzec samorządu nie jest reprezentatywny, mimo pozorów jego reprezentatywności, uniemożliwia udział w samorządzie sporej grupie sędziów, która nie podziela idei i poglądów prezentowanych przez główny nurt, dominujący obecnie w środkach masowego przekazu, w których odmienne stanowiska i oceny są praktycznie nieobecne. W obowiązującym modelu sędziowie z różnych sądów decydują o sprawach dotyczących innego sądu, bez elementarnej znajomości stanu rzeczy. O możliwości realnego udziału w samorządzie decydują wyłącznie powiązania rodzinno-towarzyskie oraz aktywność sędziego na innych polach.

Proponowane rozwiązania stawiają natomiast na udział wszystkich sędziów danego sądu w samorządzie z równym głosem, niezależnie, czy ich poglądy pozostają w mniejszości, czy w większości. Kładzie się nacisk na istnienie samorządu na poziomie każdego sądu. Takie rozwiązanie gwarantuje prawo każdego sędziego do wyrażenia opinii w kwestiach związanych z funkcjonowaniem sądu, w którym pracuje. Udział sędziów rejonowych i okręgowych w zgromadzeniu sędziów danej apelacji wiąże się z koniecznością dojazdu do siedziby sądu apelacyjnego oddalonego czasem kilkaset kilometrów. Koszty tych podróży, będącymi podróżami służbowymi, obciążają sądy.

W zakresie dotyczącym statusu sędziego projektodawca postuluje jednoznaczne uregulowanie w ustawach ustrojowych kwestii, kto pozostaje sędzią danego rodzaju sądu. Celem projektowanej zmiany jest doprecyzowanie konstytucyjnej normy o charakterze ogólnym poprzez wprowadzenie do wszystkich ustrojowych ustaw sądowych definicji sędziego.

W projekcie uregulowana została definicja sędziego jako osoby powołanej na to stanowisko przez Prezydenta RP, która złożyła ślubowanie wobec Prezydenta RP. Dla kreacji sędziego kluczowe znaczenie posiada postanowienie Prezydenta RP o powołaniu do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego. Choć wniosek Krajowej Rady Sądownictwa o powołanie jakiejś osoby do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego jest nieodzownym elementem służącym zapoczątkowaniu tej procedury¹, decyzja o powołaniu osoby wskazanej we wniosku należy do Prezydenta. Opiniowanie kandydatów do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Krajową Radę Sądownictwa i powołanie do pełnienia urzędu sędziego przez Prezydenta RP stanowią dwa różne akty, będące wykonywaniem odmiennych kompetencji.² Sprawa rozstrzygana przez KRS polega na zaopiniowaniu kandydatów na stanowisko sędziego, zaś sprawa, w której Prezydent wydaje postanowienie w przedmiocie powołania sędziego, oparta jest na okolicznościach związanych z wykonywaniem przezeń jego zadań wyznaczonych przepisami Konstytucji.³ Powołanie sędziego jest aktem prawa ustrojowego polegającym na kształtowaniu składu osobowego władzy sądowniczej. Dlatego też w definicji sędziego podkreślona została rola aktu urzędowego Głowy Państwa, jako elementu kształtującego status sędziego.

Sposób powoływania sędziów w Rzeczypospolitej Polskiej określa ustawa zasadnicza. Zgodnie z art. 179 Konstytucji RP, sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony. Regulację tę – w zakresie powoływania sędziów sądów powszechnych – powtarza art. 55 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zaś w zakresie sędziów sądów administracyjnych – art. 5 § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych.

Dzieląc kompetencje kreacyjne w tym zakresie pomiędzy Krajową Radę Sądownictwa (KRS) i Prezydenta, ustrojodawca realizuje ideę współpracy władzy wykonawczej, sądowniczej oraz ustawodawczej, jak również postulaty wskazane w preambule Konstytucji (wyrok TK z dnia 5 czerwca 2012 r., K 18/09, OTK-A 2012/6/63; J. Sułkowski, Procedura w przedmiocie nominacji sędziów sądów powszechnych w Republice Czeskiej i w Polsce -

---

¹ wyroku TK z dnia 5 czerwca 2012 r., sygn.. K 18/09

² Postanowienie TK z dnia 23 czerwca 2008 r., sygn. Kpt 1/08

³ Postanowienie NSA z dnia 7 grudnia 2017 r., sygn. I OSK 857/17

uwarunkowania konstytucyjnoprawne, [w:] Transformacja systemów wymiaru sprawiedliwości, t. 1. Pozycja ustrojowa władzy sądowniczej i uwarunkowania transformacji, red. J. Jaskiernia, Toruń 2011, s. 484 i n.). W świetle art. 179 nie ma wątpliwości, że tak jak Prezydent nie może dokonywać czynności składających się na wykonywanie kompetencji opiniowania kandydatów do pełnienia urzędu sędziowskiego przyznanej KRS, tak KRS nie może powołać sędziego (postanowienie TK z dnia 23 czerwca 2008 r., Kpt 1/08, OTK-A 2008/5/27, postanowienie TK z dnia 17 listopada 2011 r., SK 37/08, OTK-A 2011/9/100).

W wyroku z dnia 24 października 2007 r., SK 7/06, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że: „(...) celem udziału KRS w procedurze powoływania sędziów jest (...) analiza, czy kandydat przedstawiony Radzie nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia przestrzegania w przyszłym pełnieniu funkcji sędziego zasady niezawisłości sędziowskiej” (OTK-A 2007/9/108). Kompetencje w zakresie powołania sędziów Konstytucja RP przyznaje Prezydentowi, przyjmując system nominacyjny sędziów o ograniczonym charakterze. Akty nominacji sędziowskich nie wymagają kontrasygnaty. W postanowieniu z dnia 23 czerwca 2008 r., Kpt 1/08, Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że nie bez znaczenia dla sposobu funkcjonowania Prezydenta w omawianym zakresie jest okoliczność, że kompetencja w zakresie powoływania sędziów jest w świetle art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji traktowana jako uprawnienie osobiste (prerogatywa) Prezydenta (sfera jego wyłącznej gestii i odpowiedzialności), a także rola ustrojowa Prezydenta jako najwyższego przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej, określona w art. 126 ust. 1 Konstytucji (OTK-A 2008/5/27). W wyroku z dnia 10 czerwca 2009 r., sygn. akt III KRS 9/08, Sąd Najwyższy podkreślił, że KRS nie ma decyzyjnego wpływu na obsadę wolnych stanowisk sędziowskich, bo o mianowaniu sędziów decyduje Prezydent, który powinien mieć możliwość swobodnej decyzji w tym zakresie. KRS jedynie rozpatruje i ocenia kandydatury do pełnienia urzędu sędziowskiego oraz przedstawia Prezydentowi wnioski o powołanie sędziowskie (OSNP nr 7-8/2011, poz. 114).

Nominacja sędziowska nie jest aktem abstrakcyjnym i już w samym akcie powołania określa się stanowisko sędziowskie, na którym indywidualnie oznaczona osoba będzie pełniła swój urząd (zob. P. Czarny, Realizacja konstytucyjnych kompetencji Prezydenta RP w odniesieniu do sądów i Krajowej Rady Sądownictwa [w:] System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, pod red. M. Grzybowski, Warszawa 2006).

W zakresie odnoszącym się do aktu nominacyjnego art. 179 Konstytucji jest stosowany bezpośrednio jako samoistna podstawa prawna aktu urzędowego Prezydenta (w postanowieniach Prezydenta w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego jako podstawa prawna tego aktu powoływany jest art. 179 Konstytucji, z dodaniem „w związku z wnioskiem Krajowej Rady Sądownictwa”).

Powołanie na konkretne stanowisko sędziowskie przez Prezydenta RP kończy procedurę nominacyjną. Akt ten ma charakter nieodwoławny i niepodważalny – co jest immanentnie związane z potrzebą realizacji gwarancji nieusuwalności sędziów, o której stanowi art. 180 ust. 1 Konstytucji RP. Na podstawie art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji kompetencja w zakresie powoływania sędziów należy do tych aktów urzędowych Prezydenta, które dla swej ważności nie wymagają podpisu Prezesa Rady Ministrów (prerogatywa). Taka kwalifikacja jest jednak nie tyle wzmocnieniem samodzielnej pozycji ustrojowej Prezydenta, ile zaakcentowaniem niezależności sądownictwa od rządu i podległych mu organów (pkt 3.1. uzasadnienia prawnego wyroku TK z dnia 5 czerwca 2012 r., K 18/09, OTK-A 2012/6/63). Wymóg kontrasygnaty oznaczałby bowiem przyznanie premierowi prawa weta wobec kandydatów zaproponowanych przez KRS (zob. L. Garlicki, uwaga 7 do art. 179 Konstytucji, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, red. L. Garlicki, Warszawa 1999-2007).

Należy odróżnić model normatywny władzy prezydenckiej od roli ustrojowej Rady Ministrów. Analiza podstawowych postanowień Konstytucji RP – w odróżnieniu od roli Rady Ministrów jako podstawowym organem władzy wykonawczej, prowadzącym politykę państwa – pozwala na wyodrębnienie czterech ról ustrojowych Prezydenta, przy czym kompetencje Prezydenta RP do powoływania sędziów stanowi refleks obecnej pozycji Prezydenta jako głowy państwa. Odwołanie się do argumentum ad rubricam przemawia na rzecz przyjęcia, że kompetencja ta nie jest immanentnie związana z ustrojowo-polityczną rolą Prezydenta RP, lecz bardziej z pozycji władzy sądowniczej. Jako dawny atrybut władzy monarchy do pewnego stopnia „oddziela się” od istoty modelu normatywnego prezydentury we współczesnych państwach przyjmujących system parlamentarno-gabinetowy. Skoro tylko sądy wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej (art. 174), to uzasadnione jest powoływanie sędziów przez organ państwa, który uosabia majestat Rzeczypospolitej, spełnia doniosłą rolę symboliczną oraz jako jedyny reprezentuje państwo jako całość (*ius repraesentationis omnimoda*; J. Ciapała, Charakter kompetencji Prezydenta RP. Uwagi w kontekście kompetencji w zakresie powoływania sędziów, „Przegląd Sejmowy” 2008, nr 4, s. 40).

Ujęcie kompetencji w zakresie powoływania sędziów w formę prerogatywy podkreśla, że Prezydent RP nie ma prawnego obowiązku uwzględnienia wniosku KRS, przy czym odmowa powinna mieć miejsce tylko w sytuacji nadzwyczajnej i musi ją poprzedzać przedstawienie KRS zastrzeżeń przez zasiadającego w niej przedstawiciela Prezydenta (zob. m.in. W. Sokolewicz, *Konstytucyjna regulacja władzy sędziowskiej*, [w:] *Konstytucja, ustroj, system finansowy państwa*, Księga pamiątkowa ku czci prof. Natalii Gajl, Warszawa 1999, s. 174; J. Ciapała, *Charakter kompetencji Prezydenta RP. Uwagi w kontekście kompetencji w zakresie powoływania sędziów*, „Przeгляд Sejmowy” 4/2008, s. 31).

Konsekwencją przyjęcia konstytucyjnego modelu powyższej czynności urzędowej Prezydenta RP – jako jego prerogatywy – jest niedopuszczalność zaskarżenia tego aktu w jakimkolwiek trybie, w tym na drodze sądowej (wyrok TSUE z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa (C-585/18) oraz CP (C-624/18), DO (C-625/18) przeciwko Sądowi Najwyższemu, pkt 145).

W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 grudnia 2017 r. I OSK 857/17 wskazano w sposób jednoznaczny, że powołanie sędziego jest aktem prawa ustrojowego polegającym na kształtowaniu składu osobowego władzy sędziowskiej. Jest to sprawa wewnątrz aparatu państwowego (patrz: uchwała NSA z dnia 9 listopada 1998 r., sygn. akt OPS 4/98. ONSA 1999/1/6; wyrok TK z dnia 27 maja 2008 r., sygn. akt SK 57/06, OTK-A 2008/4/63, uzasadnienie prawne pkt 5). To, że akt Prezydenta poprzedzony jest działaniami mającymi na celu wyłonienie kandydata przez Krajową Radę Sądownictwa nie oznacza, że działaniu Prezydenta można przypisać cechy administracyjnoprawne. Procedura powołania sędziego, jak już wyżej zasygnalizowano, przewiduje udział: organów sądów i samorządu sędziowskiego, Krajowej Rady Sądownictwa (a w jej ramach także przedstawicieli posiadających społeczny mandat pośredni, tj. posłów i senatorów, przedstawiciela Prezydenta, przedstawicieli władzy sędziowskiej oraz władzy administracyjnej, tj. Ministra Sprawiedliwości), a na końcu samego Prezydenta RP, posiadającego bezpośredni mandat społeczny. Zauważając, że ostateczne rozstrzygnięcie należy do Prezydenta, określić można ten tryb jako realizację współpracy władzy wykonawczej, sędziowskiej oraz ustawodawczej (patrz: wyrok TK z dnia 5 czerwca 2012 r., sygn. akt K 18/09, OTK-A 18/09, uzasadnienie prawne, pkt 2, 3, 9). Współdziałanie to jest nie tylko postulatem preambuły do Konstytucji RP, ale także, obok podziału i równoważenia się władz, jednym z elementów zasady ustrojowej sformułowanej w art. 10 ust. 1 Konstytucji RP. Jak stwierdził Trybunał w postanowieniu z 20 maja 2009 r., sygn. Kpt

2/08 (OTK ZU 2009/5/A, poz. 78), współdziałanie zobowiązuje do wzajemnego poszanowania zakresu zadań konstytucyjnych organów państwa, ich kompetencji, nadto – do poszanowania godności urzędów i ich piastunów, wzajemnej lojalności, działania w dobrej wierze. Zbieżność celów jako wyraz idei współdziałania jest konsekwencją fundamentalnej zasady ustrojowej, wyrażonej w art. 1 Konstytucji, że Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli. Na konstytucyjne organy państwa nałożony został obowiązek takich działań, by realizować dyrektywę ustrojową zawartą w art. 1 Konstytucji. Akt wieńczący tę procedurę, podejmowany jako prerogatywa prezydencka, nie ma charakteru aktu administracyjnego, również z uwagi na ten jego kontekst ustrojowy, który sprowadza się do współdziałania organów państwa.

Kolejno Trybunał wskazał w cytowanym orzeczeniu, że na podstawie art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji RP nie można zatem zrekonstruować normy umożliwiającej zaskarżenie do sądu administracyjnego postanowienia Prezydenta o odmowie powołania na stanowisko sędziego.

Nie ulega wątpliwości, że Prezydent nie może być uznany za organ administracji publicznej (J. Sułkowski, Uprawnienia Prezydenta RP do powoływania sędziów, „Przegląd Sejmowy” 2008, nr 4, s. 40). Z tego również względu m.in. w postanowieniu z 23 stycznia 2008 r., sygn. akt I SA/Wa 2139/07, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie stwierdził, że skarga w sprawie niepowołania przez Prezydenta do pełnienia urzędu sędziego jest niedopuszczalna z uwagi na to, że sprawa ta nie ma ona charakteru sprawy sądownoadministracyjnej (Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 2/2009, poz. 21).

W ocenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, sam fakt, iż sędziowie są powoływani przez Prezydenta RP, nie może powodować ich zależności od tego organu ani budzić wątpliwości co do ich bezstronności, jeżeli po powołaniu osoby te nie podlegają żadnej presji i nie otrzymują zaleceń podczas wykonywania swoich obowiązków (wyroki TSUE: ww. wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18, C-625/18 pkt 133 i przytoczone tam orzecznictwo).

Z chwilą powołania przez Prezydenta powstaje stosunek służbowy sędziego.

Brak przy tym jakichkolwiek dalszych regulacji konstytucyjnych, pozwalających na dokonywanie ocen skuteczności aktu powołania sędziego. Powoduje to w konsekwencji, że nie jest dopuszczalne ani negowanie, ani nawet poddawanie badaniu, istnienia stosunku

służbowego sędziego ukształtowanego aktem prezydenckim. To bowiem wyłącznie Prezydent RP ponosi odpowiedzialność za zrealizowanie swej prerogatywy i nie istnieje możliwość – niezależnie od ewentualnych uchybień poprzedzających skorzystanie z niej, zaistniałych na etapie regulowanego ustawami postępowania poprzedzającego powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego - skutecznego podważenia tego aktu.

Powyższe nie uchybia możliwości negowania bezstronności, czy nawet szerzej – niezawisłości, sędziego w rozpoznawaniu konkretnej sprawy, w oparciu o ujawnione okoliczności faktyczne z nią związane. Stoi jednak na przeszkodzie dopuszczalności uznania *in abstracto*, że dana osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, nie posiada statusu uprawniającego jej do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Konsekwentnie projektodawca stoi na stanowisku, że podobny zakaz winien dotyczyć badania przez sądy zgodności z prawem powołania konstytucyjnych organów władzy, kontroli państwowej i ochrony prawa. Niedopuszczalne pozostaje bowiem – poza granicami określonymi konstytucją (np. w zakresie stwierdzenia ważności wyborów) – ingerowanie przez organy wymiaru sprawiedliwości w fundamenty ustrojowego porządku państwa wyłączone spod kognicji sądów powszechnych.

W tym kontekście należy również zauważyć, że w wyroku z dnia 11 maja 2005 r., sygn. K 18/04 Trybunał Konstytucyjny wskazał, że zagwarantowane w art. 91 ust. 2 Konstytucji pierwszeństwo stosowania umów międzynarodowych, ratyfikowanych na podstawie upoważnienia ustawowego lub podjętego w trybie ogólnokrajowego referendum upoważniającego (zgodnie z art. 90 ust. 3), w tym: umów o przekazaniu kompetencji „w niektórych sprawach” – przed postanowieniami ustaw niedających się współstosować – nie prowadzi wprost (i to w żadnym zakresie) do uznania analogicznego pierwszeństwa tychże umów przed postanowieniami Konstytucji. Konstytucja pozostaje zatem – z racji swej szczególnej mocy – „prawem najwyższym Rzeczypospolitej Polskiej” w stosunku do wszystkich wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych. Dotyczy to także ratyfikowanych umów międzynarodowych o przekazaniu kompetencji „w niektórych sprawach”. Z racji wynikającej z art. 8 ust. 1 Konstytucji nadrzędności mocy prawnej korzysta ona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z pierwszeństwa obowiązywania i stosowania.

Co więcej, w orzeczeniu tym wskazano, że Trybunał Konstytucyjny stoi na stanowisku, że ani art. 90 ust. 1, ani też art. 91 ust. 3 nie mogą stanowić podstawy do przekazania organizacji międzynarodowej (czy też jej organowi) upoważnienia do stanowienia aktów prawnych lub

podejmowania decyzji, które byłyby sprzeczne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. W szczególności wskazane tu unormowania nie mogą posłużyć do przekazania kompetencji w zakresie, który powodowałby, iż Rzeczpospolita Polska nie może funkcjonować jako państwo suwerenne i demokratyczne. W tej kwestii pogląd Trybunału Konstytucyjnego pozostaje zbieżny, co do zasady, ze stanowiskiem Federalnego Sądu Konstytucyjnego Niemiec (por. wyrok z 12 października 1993 r. w sprawie 2BvR 2134, 2159/92 Maastricht) oraz Sądu Najwyższego Królestwa Danii (por. wyrok z 6 kwietnia 1998 r. w sprawie I 361/1997 Carlsen przeciwko premierowi Danii).

W innym wyroku, z dnia 24 listopada 2010 r., sygn. K 32/09 Trybunał Konstytucyjny zauważył, że problematyka związana z oceną konstytucyjności Traktatu z Lizbony znalazła wyraz w wyrokach sądów konstytucyjnych Czech, Niemiec i Węgier oraz decyzji francuskiej Rady Konstytucyjnej, a także postanowieniu austriackiego Trybunału Konstytucyjnego (por. Relacje między prawem konstytucyjnym a prawem wspólnotowym w orzecznictwie sądów konstytucyjnych państw Unii Europejskiej, red. K. Zaradkiewicz, Warszawa 2010). Wspólną cechą tych rozstrzygnięć jest podkreślenie otwartości porządku konstytucyjnego wobec integracji europejskiej z jednoczesnym zwróceniem uwagi na znaczenie tożsamości konstytucyjnej i ustrojowej – a więc w istocie suwerenności – Państw Członkowskich, której poszanowanie wyklucza możliwość jakiegokolwiek dorozumianej zmiany Konstytucji krajowej, w tym zwłaszcza w odniesieniu do reguł przekazywania kompetencji mających oparcie w ustawie zasadniczej. Na gruncie tych postanowień traktatowych, które traktując Unię jako organizację międzynarodową, a nie państwo federalne, podkreślają one znaczenie zasady przyznania, zasady pomocniczości, odwołują się do przyznania parlamentom Państw Członkowskich ostatniego słowa, którego brak wstrzymuje działania unijne, a ponadto uzależniają efektywność Unii od wewnętrznych procedur konstytucyjnych jej członków. Europejskie sądy konstytucyjne potwierdzają znaczenie zasady suwerenności odzwierciedlonej w postanowieniach konstytucji, ze względu na które dokonywana jest przez te sądy ocena Traktatu z Lizbony w zakresie wskazanym przez wnioskodawców.

Dalej Trybunał przywołał, że także w wyroku Federalnego Trybunału Konstytucyjnego Niemiec z 30 czerwca 2009 r., sygn. 2 BvE 2/08, 2 BvE 5/08, 2 BvR 1010/08, 2 BvR 1022/08, 2 BvR 1259/08, 2 BvR 182/09, zagadnienie "tożsamości konstytucyjnej" stanowi istotny motyw uznania, że Unia Europejska będąca "traktatową unią suwerennych państw" nie może prowadzić do tego, aby w Państwach Członkowskich nie było wystarczającego miejsca dla

debaty politycznej, co w odniesieniu do zmian traktatów stanowiących Unię nie na mocy traktatu rewizyjnego, lecz na mocy "innych regulacji prawnych" (tzw. procedury kładki) nie opatrzonych wymogiem ratyfikacji - znaczy, że na rządzie federalnym i ciałach ustawodawczych spoczywa szczególna "odpowiedzialność integracyjna", konkretyzująca się z reguły w postaci konieczności wyrażenia zgody w drodze odpowiedniej ustawy. Nie ma więc możliwości jakiegokolwiek uznania, że członkostwo w Unii Europejskiej dla swej skuteczności wymaga dopuszczenia automatycznej niemal akceptacji przekazywania kompetencji potrzebnych Unii w drodze prostego wykonywania traktatu.

Trybunał wskazał, że prawo niemieckie jest źródłem zasady pierwszeństwa prawa unijnego przed prawem niemieckim. Federalny Trybunał Konstytucyjny stwierdził także w omawianym wyroku, że niedopełnienie wymogów przewidzianych w prawie niemieckim dotyczących współuczestnictwa izb parlamentarnych w kształtowaniu stanowiska Niemiec w Radzie Europejskiej i Radzie Unii Europejskiej w procesie przekazywania „praw zwierzchnich” byłoby naruszeniem „identyczności konstytucyjnej” państwa, której przecież nie przekreśla konstytucyjna zgoda na członkostwo w Unii. Federalny Trybunał Konstytucyjny uznał, że zasada pierwszeństwa prawa unijnego odnosi się jedynie do pierwszeństwa stosowania wobec prawa niemieckiego i nie oznacza obowiązku uchylecia tego prawa, jeśli zagrażałoby ono efektywności prawa unijnego. Trybunał wskazał, że sąd konstytucyjny Państwa Członkowskiego może stwierdzić niezgodność z własną konstytucją aktu prawa unijnego zachowując „prawo do ostatniego słowa”, ale zarazem godząc się na „konieczność poniesienia wówczas konsekwencji międzypaństwowych” (teza 340). Trybunał wskazał, że naruszenie tożsamości konstytucyjnej Niemiec jest niedopuszczalne skoro ustrojodawca nie przyznał przedstawicielom i organom Narodu prawa dysponowania suwerennością. To właśnie Federalny Trybunał Konstytucyjny powinien czuwać nad respektowaniem tego ograniczenia należącego do niezmiennych postanowień ustawy zasadniczej Niemiec jako państwa (tezy 234 i 235).

W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 listopada 2011 r. SK 45/09 podkreślono, że jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z 19 grudnia 2006 r., sygn. P 37/05, Trybunał Sprawiedliwości stoi na straży prawa unijnego. Z kolei Trybunał Konstytucyjny ma strzec Konstytucji. Na tym tle może dojść potencjalnie do kolizji pomiędzy rozstrzygnięciami Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Sprawiedliwości. Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że także ze względu na treść art. 8 ust. 1 Konstytucji Trybunał Konstytucyjny jest

zobowiązany do takiego pojmowania swej pozycji, że w sprawach zasadniczych, o wymiarze ustrojowym zachowa pozycję „sądu ostatniego słowa” w odniesieniu do polskiej Konstytucji. Trybunał Sprawiedliwości i Trybunał Konstytucyjny nie mogą być ustawiane w stosunku do siebie jako sądy konkurujące. Chodzi nie tylko o wyeliminowanie zjawiska dublowania się obu trybunałów czy dwutorowości w zakresie orzekania o tych samych problemach prawnych, ale i dysfunkcyjności w relacjach unijnego oraz polskiego ładu prawnego. Istotne jest uwzględnianie wskazanej odmienności ról obu Trybunałów (zob. OTK ZU nr 11/A/2006, poz. 177). Kontrola Trybunału Konstytucyjnego aktów unijnego prawa pochodnego w sprawach wszczętych w drodze skargi konstytucyjnej jest dopuszczalna. Treść i konstrukcja art. 188 Konstytucji nie wyłączają z kompetencji Trybunału kontroli w trybie skargi konstytucyjnej prawa pochodnego Unii Europejskiej. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego o sygn. SK 42/02 dotyczącym kontroli w trybie skargi konstytucyjnej aktów prawa miejscowego, w trybie skargi konstytucyjnej dopuszczalne jest kwestionowanie także innych aktów normatywnych, niż wskazane w art. 188 pkt 1-3 Konstytucji. O przynależności do kategorii aktów normatywnych nie decyduje krajowy charakter organu stanowiącego dany akt. Ponadto o charakterze normatywnym danego aktu prawnego przesądza jego treść. Rozporządzenie unijne ma charakter generalny i abstrakcyjny, a także jest stosowane bezpośrednio w krajowych porządkach prawnych. Za dopuszczalnością kontroli prawa pochodnego Unii Europejskiej przez Trybunał Konstytucyjny przemawia jego rola ustrojowa jako gwaranta nadrzędności Konstytucji w systemie źródeł prawa oraz organu ochrony konstytucyjnych wolności i praw jednostek. Wobec wskazanej pozycji Konstytucji jako najwyższego prawa Rzeczypospolitej, dopuszczalne jest badanie zgodności z nią norm rozporządzeń unijnych.

Dostrzegając konieczność przeciwdziałania działaniom prowadzącym do podważania niezawisłości sędziów, a następnie rozstrzygnięć sądowych i zapewniania w ten sposób gwarantowanej konstytucyjnie niezawisłości sądów z powyższymi zmianami projektodawca powiązał zmiany dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów dokonując wyróżnienia, wśród deliktów dyscyplinarnych, tych, nakierowanych na naruszenie ustrojowych zasad funkcjonowania Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Bezpośrednim celem projektowanego rozwiązania jest ochrona wymiaru sprawiedliwości i konstytucyjnych organów państwa przed atakami swoich własnych organów, a pośrednio także interesów indywidualnych stron procesu oraz zwiększenie gwarancji bezpieczeństwa prawnego dla całego społeczeństwa. Ze szczególną rolą sędziego jako funkcjonariusza wymiaru sprawiedliwości, korespondują szczególne obowiązki wobec

dobra prawnego jakie stanowi krajowy wymiar sprawiedliwości. Założeniem projektowanej nowelizacji w przedmiotowym zakresie jest ochrona wymiaru sprawiedliwości. Z racji skutków, jakie opisane zachowania – związane z uniemożliwianiem lub utrudnianiem funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości czy też kwestionowaniem stosunku służbowego innych sędziów – mogą wywierać w zakresie zaufania społecznego do organów wymiaru sprawiedliwości, w ocenie projektodawcy zasługują na szczególne sankcje. Godzą bowiem w podstawy funkcjonowania tej władzy, rodząc obawy chaosu i braku pewności rozstrzygnięć sądowych. Działania mogące uniemożliwić lub utrudnić funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości oraz działania podejmowane w celu kwestionowania, przy wykonywaniu zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, istnienia stosunku służbowego osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej godzą w podstawowe konstytucyjne zasady państw, stanowią działanie przeciw podstawowym zasadom prawa lub przeciwko systemowi prawnemu jako całości. Stanowią równocześnie złamanie prawa o charakterze elementarnego pogwałcenia wymiaru sprawiedliwości.

Z tego względu proponuje się, by stypizowane w projektowanym katalogu deliktów dyscyplinarnych najpoważniejsze wykroczenia przeciw wymiarowi sprawiedliwości – obejmujące działania podejmowane w celu kwestionowania istnienia stosunku służbowego osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim – podlegały, co do zasady, karze najsurowszej, to jest karze złożenia z urzędu, ewentualnie karze przeniesienia na inne miejsce służbowe.

Dodatkowo projektodawca przewiduje wprowadzenie do katalogu kar dyscyplinarnych karę pieniężną w wysokości miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego sędziego wraz z przysługującymi mu dodatkami. Kara pieniężna z tytułu przewinienia dyscyplinarnego funkcjonuje w ustawodawstwach państw Unii Europejskiej (np. Austrii, Hiszpanii) i stanowi dolegliwość finansową z tytułu deliktu dyscyplinarnego.

Niemiecki kodeks karny przewiduje, w § 339, odpowiedzialność karną m.in. sędziego stanowiąc, że "Sędzia, inny funkcjonariusz wymiaru sprawiedliwości lub sędzia polubowny, który podczas prowadzenia sprawy sądowej lub rozstrzygnięcia w sprawie sądowej dopuszcza się w sposób zawiniony naginania prawa na korzyść lub na niekorzyść jednej ze stron, podlega karze pozbawienia wolności od roku do pięciu lat."

Jak wskazuje się w niemieckiej doktrynie na tle § 339 "Naginanie prawa występuje zatem wtedy, gdy złamane zostaną obiektywne zasady prawne i w ten sposób wydane zostanie

orzeczenie, która obiektywnie sprzeczne jest z prawem i ustawą i nie oscyluje już w ramach granic akceptowalności (...). Fakt, że w ten sposób nie każde nieprawidłowe zastosowanie prawa może również stanowić naginanie prawa, jest zasadniczo kwestią bezsporną.". Zauważa się, że "Dobrem prawnym w § 339 jest wewnątrzpaństwowy wymiar sprawiedliwości, w szczególności obowiązywanie porządku prawnego oraz zaufanie ogółu do bezstronności oraz braku samowolności przy prowadzeniu oraz rozstrzyganiu spraw prawnych (...). Tym samym objęte ochroną nie są w pierwszej kolejności indywidualne dobra prawne podlegające prawu obywatela; ich ochrona wynika jedynie pośrednio z zagrożonego karą zakazu naginania prawa na niekorzyść strony. § 339 chroni raczej porządek prawny jako całość, z jednej strony jako kontrolę władzy państwowej powierzonej sędziom na mocy konstytucji (art. 92 GG), natomiast z drugiej strony jako wręcz podstawa legitymizująca obowiązywanie prawa. Odpowiednio do deliktów fałszowania wyborów (w sposób ograniczony) dla władzy ustawodawczej oraz deliktów korupcji (także) w przypadku władzy wykonawczej norma ta powinna chronić państwo prawa przed indywidualnymi atakami członków wymiaru sprawiedliwości." (za: Kodeks Karny. Komentarz, red. B. von Heintschel-Heinegg, Monachium 2010).

Analogicznie w projektowanych przepisach sankcjonuje się w trybie odpowiedzialności dyscyplinarnej działania zwrócone przeciwko porządkowi prawnemu w celu ochrony państwa prawa przed indywidualnymi atakami członków wymiaru sprawiedliwości.

Stosownie do założeń o konieczności zachowania bezstronności i neutralności politycznej sędziów, a także biorąc pod uwagę ciężący na tej grupie zawodowej zakaz podejmowania tego rodzaju aktywności, która mogłaby osłabiać zaufanie co do ich bezstronności lub przynieść ujmę godności sprawowanego urzędu, projekt wprowadza obowiązek złożenia przez prokuratora oświadczenia o określonych rodzajach aktywności publicznej.

Projekt przewiduje nowy model powoływania zastępców rzeczników dyscyplinarnych, dający Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Powszechnych możliwość swobodnego wyboru osób pełniących te funkcje. Projekt zakłada możliwość karania grzywną świadków, którzy na etapie postępowania prowadzonego przez rzecznika dyscyplinarnego uchylają się od obowiązku stawienia.

W zakresie dotyczącym ustroju Sądu Najwyższego przewiduje się modyfikację procedury powoływania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w taki sposób, by ustawowo zagwarantować każdemu sędziemu Sądu Najwyższego prawo zgłoszenia kandydata na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, uregulować dopuszczalność zgłaszania

kandydatów na posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego, a także przewidzieć trzystopniową procedurę wyboru w przypadku problemów z dokonaniem wyboru w oparciu o kworum liczące 2/3 liczby sędziów każdej z izb.

Zgodnie z proponowanym rozwiązaniem brak dokonania skutecznego wyboru kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego będzie skutkowało nabyciem przez Prezydenta RP kompetencji do wskazania osoby do wykonywania tej funkcji, spośród sędziów Sądu Najwyższego. Czas jej pełnienia nie został określony, jednakże obowiązkiem osoby, której powierzono wykonywanie obowiązków Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego będzie ponowne zwołanie Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego w celu zapewnienia możliwości zgodnego z Konstytucją RP wskazania kandydatów Prezydentowi RP. Projekt przewiduje analogiczne, jak w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych, regulacje dotyczące statusu sędziego Sądu Najwyższego oraz zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Przepisy przejściowe gwarantują utrzymanie statusu sędziego, w tym sędziego w stanie spoczynku, osób powołanych przez organy uprawnione w dacie powoływania, a także wyłączają stosowanie nowych regulacji dotyczących postępowania dyscyplinarnego względem czynów popełnionych przed wejściem w życie nowelizacji.

W przypadku procesowego kwestionowania statusu sędziego i jego uprawnienia sprawowania wymiaru sprawiedliwości projekt przewiduje – dla Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego kompetencje do rozstrzygania spraw tego rodzaju.

Zmiany w ustawie – Prawo o ustroju sądów wojskowych mają charakter dostosowawczy do zakresu nowelizacji ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Zmiany w ustawie – Prawo o ustroju sądów administracyjnych, poza zmianami dostosowawczymi do zmian dotyczących statusu sędziego wprowadzanych w poszczególnych ustawach ustrojowych, modyfikują zasady wyłaniania kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie w sądownictwie administracyjnym. Przewiduje się – w celu zapewnienia spójności przepisów tej ustawy ze stosowanymi odpowiednio regulacjami ustawy o Sądzie Najwyższym – wyłączenie kompetencji Kolegium Naczelnego Sądu Administracyjnego do przedstawiania Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego opinii o kandydatach na stanowiska sędziów oraz Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego do przedstawiania Krajowej Radzie Sądownictwa kandydatów na

stanowiska sędziów.

Jednocześnie projektodawca przewiduje wprowadzenie, w odniesieniu do kandydatów na sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych, analogicznego postępowania w sprawie powołania na wolne stanowiska sędziowskie, jak w przypadku kandydatów na sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Nowelizacja wprowadza także regulację, zgodnie z którą to Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej ustala, w drodze rozporządzenia, regulamin wewnętrznego urzędowania Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wprowadzana regulacja ujednocila systemowo znane już polskiemu ustawodawstwu przepisy, dla jednostek najwyższych w strukturach sądownictwa. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, regulamin działania Sądu Najwyższego ustalany jest przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w drodze rozporządzenia. Ujednocilenie systemowych rozwiązań prawnych pozwoli na usunięcie rozdziwki panującego pomiędzy NSA i SN. Brak jest bowiem podstaw konstytucyjnych do różnicowania tych sądów. Nowelizowany przepis wskazuje zakres regulacji regulaminu Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Nowelizacja przepisu odsyłającego do odpowiedniego stosowania przepisów wskazuje, iż w przypadku braku uregulowań szczegółowych w ustawie ustrojowej sądów administracyjnych będą miały odpowiednie zastosowanie przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, a w zakresie w niej nieuregulowanym przepisy ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W związku z odmienną strukturą układu organów Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, w przypadkach, w których ustawa o Sądzie Najwyższym wskazuje na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, odnosić się one będą do Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Dodanie nowego paragrafu do tejże regulacji, przewiduje, iż w przypadku kandydatur zgłoszonych na wolne stanowiska sędziowskie w Naczelnym Sądzie Administracyjnym, zastosowanie będą mieć odpowiednie przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym. Wskazana regulacja art. 31 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym wyczerpująco reguluje kwestie kandydowania na wolne stanowisko sędziowskie. Dodatkowo obowiązująca już regulacja, do której następuje odniesienie, zapewnia przejrzystość procedury oraz oddaje kompetencje prowadzenia konkursu Krajowej Radzie Sądownictwa, jako organowi stojącemu na straży niezawisłości sędziów.

Zmiany w ustawie – Prawo o prokuraturze wprowadzają analogiczne jak w pozostałych ustawach ustrojowych rozwiązania dotyczące określenia statusu prokuratora i rozwiązania z

zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej związanej z kwestionowaniem ustrojowych zasad funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i prokuratury.

Projekt rozszerza też katalog kar dyscyplinarnych poprzez wprowadzenie kar mających charakter dolegliwości finansowej - tj. obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 5 % - 50% na okres od sześciu miesięcy do dwóch lat, a także kary pieniężnej w wysokości podlegającego wypłacie za miesiąc poprzedzający wydanie prawomocnego wyroku skazującego jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o przysługujący prokuratorowi dodatek za długoletnią pracę, dodatek funkcyjny i dodatek specjalny.

Wprowadzenie wzmiankowanych kar nie tylko zapewnia ujednoczenie zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej osób sprawujących wymiar sprawiedliwości (analogiczna kara jest bowiem przewidziana w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych), ale ma swoje dalsze głębokie uzasadnienie merytoryczne. W związku z tym, że ustawodawca nie wyodrębnił i nie określił ściśle typów przewinień dyscyplinarnych, kary nie są przypisane do poszczególnych przewinień, a jedynie są wymienione (na zasadzie numerus clausus) w ramach odrębnego katalogu, w którym są uporządkowane według stopnia dolegliwości (od najłagodniejszej do najsurowszej). Projektowane kary dyscyplinarne niewątpliwie zatem przyczynią się do zwiększenia możliwości wyboru właściwego, adekwatnego do charakteru i właściwości danego przewinienia środka reakcji. Proponowane uelastyczenie systemu kar ma zatem na celu realizację postulatu trafnej represji dyscyplinarnej oraz zasady indywidualizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Projektowana ustawa nie pociąga za sobą skutków dla budżetu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.